

Regnskap 3.Tertial 2024

Forskningsrådet med noter

Ledelseskommentar

Regnskapsstandard

Regnskapet omfatter Forskningsrådets virksomhet som består av et tilskuddsregnskap og et virksomhetsregnskap, samt Kilden og Teknologirådet. Forskningsrådet er også forvalter av Eiendomsfondet – dette regnskapet avlegges separat, jf. retningslinjer for statlige fond. Eiendomsfondet forvaltes etter egne statutter.

Regnskapet gir et dekkende bilde av Forskningsrådets virksomhet ut fra årets aktivitet og de regnskapsprinsipper som er lagt til grunn. Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet. Norges Forskningsråd revideres av Riksrevisjonen.

Regnskapet er avlagt etter statlige regnskapsstandarder (heretter kalt SRS), men avviker når det gjelder pensjonsforpliktelser utenom Statens pensjonskasse (SPK), jf. note for regnskapsprinsipper.

Under driftsinntekter og driftskostnader vises i hovedsak kostnader og inntekter til egen drift, drift av programmer/aktiviteter og drift av Kilden og Teknologirådet. I tillegg kommer driftskostnader i FoU-regnskapet.

Organisering

I forbindelse med fremleggelse av virksomhetsbudsjettet 2024 ble det vedtatt et måltall på 369 årsverk, men som er vedtatt endret til 379 årsverk etter 2. tertial. Ved utgangen av tredje tertial hadde Forskningsrådet 390 ansatte fordelt på 383 årsverk. I tillegg er det syv lærlinger. Andelen midlertidig ansatte lå på 4 prosent. Ut fra kjente fratredelser, nyansettelser og pågående rekrutteringer er prognosen for årsverk ved inngang i 2025 på 391 årsverk.

Fra og med 1. januar 2024 ble nye porteføljestyre innført, 2023-tallene i note 11 er derfor beregnet om fra gamle porteføljestyre slik som beskrevet i noten.

Overgang til bruttobudsjettert virksomhet

I statsbudsjettet for 2024, som ble fremlagt høsten 2023, ble det kunngjort at Forskningsrådet skulle endres fra nettobudsjettert til bruttobudsjettert virksomhet fra og med 1. januar 2025. Forskningsrådet vil da bli underlagt de krav som stilles til statlig økonomiforvaltning for bruttobudsjetterte virksomheter. Overgang fra netto- til bruttobudsjettering har medført behov for endringer både i regnskapsprosesser og systemoppsett, og det har vært et større prosjekt for å få dette på plass. Forskningsrådet har fått bistand fra Deloitte til implementeringen, og prosjektet har hatt betydelig omfang. Endringen medfører også at Forskningsrådet har endret økonomimodell til en modell tilpasset bruttobudsjettering og kontantprinsipp. Prosjektet har hatt fremdrift i henhold til plan og implementeringen er gjennomført uten større feil. Prosjektet fortsetter gjennom første halvår 2025 da flere endringer og justeringer må innføres gradvis og tilrettelegging kreves for avlegging av regnskap etter nye prinsipper.

I forbindelse med endringen måtte Forskningsrådet betale tilbake alle ikke-utbetalte tilskuddsmidler bevilget fra statlige virksomheter eller departementer, som stod på Forskningsrådets konti per 20. desember 2024. Samlet tilbakebetaling var på 4.889 mill. kroner, som inkluderer 156 mill. kroner som er ikke-utbetalte midler tilknyttet drift. Tilbakebetalingen til Kunnskapsdepartementet som omtalt under utvikling i tilskuddsbudsjettet regnskapsførers debet *2500 Mottatt forskudd – tilskuddsforvaltning* og kredit *196 Bank*. Nedgangen i bankbeholdning og gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning som skyldes tilbakebetalingen av ubrukte tilskuddsmidler til Kunnskapsdepartementet er å anse som en estimatendring, jf. SRS 3 punkt 3. Denne forberedelsen til omdanningen til bruttobudsjettert virksomhet er ny utvikling i 2024 og en naturlig del av aktiviteten ved utarbeidelse av et 2024-årsregnskap som synliggjør denne forberedelsen.

Endringen er derfor å anse som en estimatendring, og medfører derfor ingen omarbeiding av sammenligningstallene for 2023. Forskningsrådet vil derimot beskrive endringen i tilhørende noter.

Overgangen til bruttobudsjettering medfører også at Forskningsrådet fra og med 2025 skal følge kontantprinsippet i tillegg til å føre SRS.

Tidligere har Forskningsrådets rutine for regnskapsføring av tilskuddsutbetalinger, som var gjeldende til og med 2023, inkludert påløpte kostnader som er utført forskning i kalenderåret. Avsetningen var i hovedsak gjort på grunnlag av innsendte prosjektrapporter for utført forskning i 2023, som var godkjent før 10. februar 2024 jfr. balanselinjen *forskningsmidler under behandling*. Avsetningen inngikk i balanselinjen *Forskningsmidler under behandling* i årsregnskapet, og under overskriften *Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*. Størrelsen på resultatlinjen *Tilskudd til andre* i årsregnskapet for 2023 ble derfor lik verdien av forskning utført i 2023. Denne rutinen endres i regnskapsoppstillingen for 2024, på den måten at det gjøres en begrenset avsetning av påløpte kostnader til det som er kommet inn med bilagsdato 2024, hvor avgrensning for avsetningen ble satt 17. januar 2025, mot 10. februar påfølgende år som var tidligere praksis. Selv om rutineomleggingen skjer i forbindelse med at Forskningsrådet omdannes fra en nettobudsjettert til en bruttobudsjettert virksomhet er dette å anse som en prinsippendring. Det medfører at Forskningsrådet må endre noen av sammenligningstallene for 2024 for regnskapslinjen *Tilskudd til andre* i resultatoppstillingen (og regnskapslinjen *Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning* slik at summelinjen *Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten* går i null), da det ikke lenger kan legges til grunn at det ikke er mulig å foreta omarbeidelse av sammenligningstall, jfr. SRS 3 punkt 6. Prinsippendringen er beskrevet i prinsippnoten for 2024-regnskapet.

Økonomisk drift

Tilskuddsbudsjett

Forskningsrådet har per 2024 fått bevilget 11,38 mrd. kroner til FoU-formål mot 11,09 mrd. kroner i 2023. Totalt utgjør bevilgninger fra departementer 10,99 mrd. kroner, og midler fra øvrige finansieringskilder er på 386,5 mill. kroner. Regnskapsførte tilskuddsmidler for 2024 er på 9,4 mrd. kroner (hvorav 9,12 mrd. kroner er utbetalt i løpet av året, og 290 mill. kroner er avsatt). Prinsippendringen er vist på egen linje i balansen «*Avsetning for utført forskningsarbeid (før mottak av faktura)*». Reduksjonen i utbetalt tilskudd er i hovedsak forsinkelser pga. endring av regnskapsføring av tilskuddsutbetalinger som omtalt i forrige avsnitt, i all hovedsak er denne en forskyvning av utbetalingstakt og midlene kommer til utbetaling i 2025.

I forbindelse med endret poststruktur for enkelte finansierende departement fra 2023 til 2024, ble det gjennomført flytting av overførte midler inn i 2024 fra utgående poster til nye/aktive poster. I første tertial ble det samlet flyttet 1 002 mill. kroner, og ved andre tertial ble det flyttet ytterligere 167,5 mill. kroner. Dette ble omtalt om ved hhv. 1. og 2. tertial. Flyttingen ble godkjent av Kunnskapsdepartementet, og Riksrevisjonene er orientert. Det er ingen ytterligere flyttinger i tredje tertial.

Differansen mellom tilførte midler og utdelte midler utgjør endringen i Forskningsrådets forskningsforpliktelser (overføringer), jf. kortsiktig gjeld i balansen. Forskningsrådet estimerte at ikke-utbetalte midler ved årsslutt 2024 skulle være på 4,43 mrd. kroner, inkludert forskyvning pga. omlegging av modell. Totalt ble 4,71 mrd. kroner tilbakeført til statskassen ifm. overgangen til bruttobudsjettering. Midlene skal stilles til rådighet for Forskningsrådet over tid. Siden Forskningsrådet tilbakebetalte alle midler bevilget fra statlige virksomheter eller departementer er det kun ikke-utbetalte midler fra ikke-statlige virksomheter og statlige fond som overføres, totalt 311,6 mill. kroner. Dette er særskilt omtalt i note 11 og note 11A.

Samlet var utbetalingene for 2024 stort sett i henhold til rapporterte estimater, men en betydelig reduksjon mot tidligere år pga. overgangen fra netto- til bruttobudsjettert virksomhet. Som omtalt over har dette medført en prinsippendring som gjør at regnskapet inneholder sammenlignbare tall.

Totalt er fremtidige kontraktsfestede forpliktelser knyttet til forskningsaktiviteter og prosjekter på om lag 41,9 mrd. kroner i perioden 2025-2033 (inkludert en videreføring av grunnbevilgningene til instituttsektoren på 1,4 mrd. kroner per år, samlet 12,8 mrd. kroner over perioden). Dette er nærmere omtalt i note 20.

Forskningsrådets avtaler om tilskudd er enkeltvedtak og reguleres derfor av forvaltningsrettslige regler. Avtalen gir derfor ikke en binding om flerårige tilskuddsutbetalinger. I avtalens generelle vilkår kapittel 18.1 heter det blant annet at Forskningsrådet kan heve avtalen dersom "*Sentrale forutsetninger for kontraktsforholdet svikter, herunder at Forskningsrådet ikke får de nødvendige midler stilt til rådighet, det skjer endringer i offentlige reguleringer eller det oppstår andre uforutsette omstendigheter av vesentlig betydning for gjennomføringen av prosjektet eller Forskningsrådets evne til å bidra til dette, jf. punkt 4.7.*"

Virksomhetsbudsjett

Virksomhetskostnadene finansieres ved én tildeling fra KD, refusjoner fra FoU og andre inntekter. Omtalt virksomhetsbudsjett er ekskludert Kilden og Teknologirådet.

Virksomhetsbudsjettet var ved utgangen av 2024 på 848 mill. kroner. Forskningsrådet hadde i 2024 virksomhetsinntekter på 839 mill. kroner, som er 9 mill. kroner lavere enn under opprinnelig budsjett, i hovedsak pga. lavere aktivitetsnivå. Virksomhetsregnskapet for 2024 er på 780 mill. kroner, en reduksjon på 25 mill. kroner sammenlignet med 2023. Det gir et resultat på 59. mill. kroner eksklusive investeringer og avskrivninger.

Totalt har Forskningsrådet benyttet 93% av finansieringen i 2024. I tråd med retningslinjene for bruttobudsjetterte virksomheter er det søkt om overføring av 59 mill. kroner til 2025.

Forbruket i Forskningsrådet har vært spesielt lavt for strategiske oppdrag, hvor kun 25 prosent av de avsatte midlene på 19,3 mill. kroner ble benyttet. Tilsvarende var forbruket for vertskapsoppdragene 48 prosent av 13,4 mill. kroner. Det lave forbruket skyldes blant annet at det tar tid å bemanne oppdragene og få dem opp i drift. Også for kommunikasjonstiltak var forbruket lavt, med 43 prosent, mens driftskostnader knyttet til oppfølging av porteføljene og avdelingene lå på henholdsvis 53 og 50 prosent. Det også var noe lavere forbruk på personalkostnader som skyldes vakanse og høyere NAV-refusjoner en antatt.

Grunnet overgangen til bruttobudsjettering er det krevende å sammenligne den økonomiske driften med tidligere år. Mindreforbruket fra 2024 forventes å bli disponibelt i 2025, og den økonomiske situasjonen vurderes som tilfredsstillende for 2025.

I tillegg til overnevnte 59 mill. kroner som er udisponerte midler fra 2024 er det søkt om en overføring av 93 mill. kroner i ytterlig overføringer, som ikke er udisponerte midler. Midlene er balanseført og omtales som negativ gjeld i regnskapet. Totalt er 73 mill. kroner avsatte og påløpte kostnader som følge av overgangen fra netto- til bruttobudsjettert virksomhet, mens 20 mill. kroner er avsatt for ikke-avviklet ferie, avsatt merverdiavgift og andre avsatte forpliktelser.

Investeringer i anleggsmidler

I 2024 er det gjort investeringer i varige driftsmidler/immaterielle rettigheter for til sammen 73,3 mill. kroner:

- Utvikling iFront (nytt sakssystem) og utvikling budsjettplanleggingsverktøy, under utførelse 2024 – til sammen 51,9 mill. kroner
- Utvikling iFront (nytt sakssystem), Skattefunn, satt i drift i 2024 72,6 mill. kroner, under utførelse i 2023
- Investering i inventar og IKT-portefølje – 24,8 mill. kroner

I budsjettet for 2024 var det satt av 77,4 mill. kroner til investeringer i varige driftsmidler/immaterielle rettigheter.

01. mars 2025

Mari Sundli Tveit

Administrerende Direktør